

Article history

Received: 28 August 2024

Received in revised form: 22 September 2024

Accepted: 5 November 2024

Published online: 11 March 2025

مطالعات جامعه شناختی در ورزش

Presenting the Model of Factors Affecting Corruption in Iran's First League Football Clubs with A Grounded Theory Approach

Aida Masoumian¹, Masoud Naderian Jahromi^{2✉}, Hossein Dastbarhagh³

1. Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, Jahrom Branch, Islamic Azad University, Fars, Iran. E-mail: masoumianaيدا@gmail.com
2. Corresponding Author, Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, University of Isfahan, Isfahan, Iran. E-mail: m.naderian@spr.ui.ac.ir
3. Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, Jahrom Branch, Islamic Azad University, Fars, Iran. E-mail: hosein_dast@yahoo.com

Article Info

Article type:

Research Article

Keywords:

corruption,
cultural factors,
economic factors,
Football clubs,
organizational factors,
political factors

ABSTRACT

Introduction: The purpose of the current research was to provide a model of factors affecting administrative corruption in football clubs with a grounded theory approach

Methods: This qualitative study used a grounded theory approach with an exploratory method. Data were collected through a review of the literature and 21 interviews with 18 experts, including sociologists, legal experts, coaches, referees, players, and human resources specialists. The samples were purposefully selected based on experience and expertise, and content analysis was used to extract the components.

Results: The results indicated that the factors influencing corruption in football clubs include personal and character traits (eight indicators), political factors (four indicators), internal club factors (eight indicators), external club factors (six indicators), and cultural factors (five indicators).

Conclusion: To reduce corruption in football, it is recommended that intelligent and precise performance evaluation systems for clubs be established, comprehensive and up-to-date laws aligned with global developments be developed, offenders be identified and promptly punished, and continuous training on the ethical code be provided.

Cite this article: Masoumian, A., Naderian, M., & Dastbarhagh, H. (2025). Presenting the model of factors affecting corruption in Iran's first league football clubs with a grounded theory approach. *Sociological Studies in Sport*, 5(1), 14-29.
DOI: <https://doi.org/10.30486/4S.2024.1130373>

© The Author(s).

Publisher Islamic Azad University, Isfahan Branch

Extended Abstract

Introduction

Corruption is generally defined as deviant behaviour in which the offender abuses their position in an organisation or society to benefit another individual or institution. This abuse of position is initiated by the individual or someone else to benefit themselves or a third party. The overall goal of the research was to present a model of factors affecting administrative corruption in Iran's first-division football clubs in 2024.

Methods

This qualitative research was conducted using a grounded theory approach and exploratory method. Data was collected through a review of the literature and 21 interviews with 18 experts, including sociologists, lawyers, coaches, referees, players, and human resources experts. The samples were selected purposively based on experience and expertise, and content analysis was used to extract the components. The main question of the research was: What factors do you think contribute to the incidence of corruption in the first-division football clubs of Iran? In the interviews, the respondents expressed their opinions on the presentation of the new 15 components or indicators, as well as the confirmation of the collected components and indicators. Then, the group of experts was asked to rank the effectiveness of the identified components in the incidence of corruption in football clubs.

Results

The results showed that the factors affecting corruption in football clubs include individual and personality characteristics (eight indicators), political factors (four indicators), internal club factors (eight indicators), external club factors (six indicators), and cultural factors (five indicators).

Conclusion

To reduce corruption in football, it is recommended that intelligent and accurate systems be developed for evaluating club performance, comprehensive and up-to-date laws be established in line with global developments, violators be identified and punished promptly, and continuous training on the code of ethics be provided.

Keywords: corruption, cultural factors, economic factors, Football clubs, organizational factors, political factors

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines:

Funding: This research received no specific grant from any funding agency in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Authors' contribution: The authors contributed equally.

Conflict of interest: There is no conflict of interest.

ارائه مدل عوامل مؤثر بر بروز فساد در باشگاه‌های فوتبال دسته اول ایران با رویکرد گراند تئوری

آیدا معصومیان^۱ , مسعود نادریان جهرمی^۲ , حسین دست برحق^۳

۱. گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی، دانشگاه آزاد اسلامی (واحد چهارم)، فارس، ایران. رایانامه: masoumianaida@gmail.com

۲. نویسنده مسؤل، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران. رایانامه: m.naderian@spr.ui.ac.ir

۳. گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی، دانشگاه آزاد اسلامی (واحد چهارم)، فارس، ایران. رایانامه: hosein_dast@yahoo.com

چکیده	اطلاعات مقاله
مقدمه: هدف کلی پژوهش ارائه مدل عوامل مؤثر بر فساد اداری در باشگاه‌های فوتبال دسته اول ایران در سال ۱۴۰۳ بود. روش: این پژوهش کیفی با رویکرد نظریه داده‌بنیاد و روش اکتشافی انجام شد. اطلاعات با بررسی ادبیات پیشینه و انجام ۲۱ مصاحبه با ۱۸ صاحب‌نظر شامل جامعه‌شناسان، حقوقدانان، مربیان، داوران، بازیکنان و کارشناسان منابع انسانی جمع‌آوری شد. نمونه‌ها به صورت هدفمند و بر اساس تجربه و تخصص انتخاب شدند و تحلیل محتوا برای استخراج مؤلفه‌ها به کار رفت. یافته: نتایج نشان داد که عوامل مؤثر بر فساد در باشگاه‌های فوتبال شامل ویژگی‌های فردی و شخصیتی با ۸ شاخص، عوامل سیاسی با ۴ شاخص، عوامل درون‌باشگاهی با ۸ شاخص، عوامل بیرونی باشگاه با ۶ شاخص و عوامل فرهنگی با ۵ شاخصند. بحث و نتیجه‌گیری: برای کاهش فساد در فوتبال، ایجاد سیستم‌های هوشمند و دقیق ارزیابی عملکرد باشگاه‌ها، تدوین قوانین جامع و به‌روز همسو با تحولات جهانی، شناسایی و مجازات به موقع متخلفان و آموزش مستمر در زمینه منشور اخلاقی پیشنهاد می‌شود.	نوع مقاله: مقاله پژوهشی
	کلیدواژه‌ها: فساد، عوامل اقتصادی، عوامل سازمانی، عوامل فرهنگی، عوامل سیاسی، باشگاه‌های فوتبال
	استناد: معصومیان، آیدا؛ نادریان جهرمی، مسعود؛ و دست برحق، حسین. (۱۴۰۴). ارائه مدل عوامل مؤثر بر بروز فساد در باشگاه‌های فوتبال دسته اول ایران با رویکرد گراند تئوری، مطالعات جامعه شناختی در ورزش، ۵(۱)، ۲۹-۱۴.

<https://doi.org/10.30486/4S.2024.1130373>

مقدمه

گام برداشتن در حوزه عوامل مؤثر بر بروز فساد در ورزش و گشودن در پیچه ای نو برای شفافیت در همه رشته های ورزشی و به ویژه در فوتبال برای درک بیشتر مصادیق و عوامل مؤثر و بازدارنده از فسادهای مالی و اداری و رابطه فیما بین و تأثیر و تأثرات آنها در توسعه ورزش است. با شناسایی عوامل مؤثر و بازدارنده فساد، راهکارهای لازم در پیشگیری یا مبارزه با هر نوع فساد در ورزش به دست می آید. فساد در باشگاه های ورزشی معمولاً آن دسته از فعالیت های مجموعه منابع انسانی (هیأت مدیره باشگاه، مربیان و بازیکنان و هواداران و حامیان و کارکنان باشگاه) را شامل می شود که اولاً به منافع باشگاه لطمه بزند و ثانیاً هدف از انجام آن، رساندن فایده به عامل (فرد اقدام کننده) یا به شخص دیگر باشد (لام^۱، ۲۰۱۹). البته فساد در جوامع بشری قدمتی به اندازه تمدن داشته و اکنون نیز یکی از مسائل مبتلا به کشورهای جهان است که در بروز نابسامانی ها و جنگ ها و قیام علیه تمدن های حاکم نقش داشته است. از سوی دیگر، آسیب ها و پیامدهای فساد در سطح جامعه به لحاظ فردی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی، بیانگر این موضوع است که فساد در سازمان ها تبعات بسیار منفی به دنبال داشته و ضمن آلوده کردن افراد سالم و ایجاد جو دلسردی و بی اعتمادی در آنها، صداقت و امانت افراد را زیر سؤال برده و کیفیت خدمات عمومی را پایین می آورد؛ به گونه ای که مدیران را به فکر مبارزه با فساد در هر شکل و صورت وادار کرده است (صالحی، ۱۳۹۷). در همین راستا ضرورت آسیب شناسی فساد با رویکرد پیشگیری باید بررسی شود. بررسی ها نشان می دهد در بسیاری از سازمان ها برخورد با فساد از حیث پیشگیری یا درمان آن از اصول علمی لازم برخوردار نبوده و به جای پیشگیری، بیشتر درمان هدف قرار داده می شود؛ بنابراین برای به دست آوردن درک بهتری از عوامل بازدارنده از فساد نیاز است تا چنین پژوهش هایی انجام و نتایج آن ارائه شود. در زیرمجموعه فساد در معنی عام، فساد در نظام اداری نیز، گریبانگیر همه کشورها بوده و اقدامات بسیاری در پیشگیری یا مقابله با آن به انجام رسیده است. با این حال با وجود سابقه طولانی در این زمینه، هنوز هم علل بروز فساد و راهکارهای پیشگیری یا مقابله با آن نظام مند نشده است.

میسون^۲ و همکاران (۲۰۰۶)، با ترکیب ابعاد مشترک فسادهای اداری و مالی در سازمان های مختلف معتقدند فساد به طور کلی رفتارهای انحرافی است که فرد متخلف خود را در سوء استفاده از وظیفه ای در سیستم سازمان و جامعه به نفع فردی دیگر یا نهاد و مؤسسه ای نشان می دهد. این سوء استفاده از وظیفه توسط خود فرد یا کسی دیگر آغاز می شود تا به منفعتی برای خود یا طرف سوم منتهی شود. در نتیجه آسیب یا ضرری به سیستم سازمان و جامعه از جمله مصادیق فساد که از اهمیت بیشتری برای همه سازمان ها و نهادهای اقتصادی و تولیدی و خدماتی دارند، برای مثال ارائه گزارش غیرواقعی از عملکرد سازمان و یا رفتارهای تبعیض آمیز در برخورد با مشتریان می تواند نمونه فساد تلقی شود (سپهردوست و بورجیسیان، ۱۳۹۴). خویشاوندی و اعمال نفوذ در به کارگیری نیروی انسانی (مربی، بازیکن و کارمند بدون تست های شایستگی) در باشگاه ها به عنوان فساد در فوتبال امری رایج شده است (فابیان^۳، ۲۰۲۰). اعمال نفوذ در اعطای تخفیف یا عدم اخذ وجهی که باید قانوناً □ دریافت شود (ابزا^۴ و همکاران، ۲۰۲۰). اعمال نفوذ در صدور مجوز بدون رعایت ضوابط، پارتی بازی و ترجیح روابط بر ضوابط، استفاده غیرمجاز از وسایل و اموال دولتی از قبیل خودرو، خانه سازمانی و غیره، سفارش و توصیه برای استخدام و به کارگیری افراد بدون داشتن شرایط احراز، سفارش و توصیه برای تسریع غیرمعمول در انجام امور اداری و سفارش و توصیه برای ارائه خدمات خلاف قانون، نمونه هایی از رفتارهای فسادزا در باشگاه های فوتبال محسوب می شود (پاملا^۵ و همکاران، ۲۰۲۲). یکی از مهم ترین معضلات نظام اداری که مصداق بارز فساد اداری تلقی می شود، پارتی بازی و اعمال نفوذ صاحبان قدرت و سفارش و توصیه آنهاست، به گونه ای که گاهی بدون آن امور اداری پیش نمی رود. این سنت ناسالم، یک روش رایج، در عدم اجرای برخی مقررات و آیین نامه های اداری برای برخی از افراد و گروه های برگزیده جامعه به کار گرفته می شود. اینگونه سفارشات و اعمال نفوذها ممکن است در مصادیق متعددی به کار رود (مانتی و عسگری، ۱۴۰۰). از سوی دیگر، تعدد مصادیق فسادهای اداری و مالی از قبیل سوء استفاده از موقعیت های شغلی، ارتشا و اختلاس، کلاهبرداری، پارتی بازی، بی عدالتی، باج خواهی، ایجاد نارضایتی برای ارباب رجوع و ذی نفع ها، سرقت اموال و دارایی های سازمان، فروش اطلاعات محرمانه سازمان به دیگران، تصرف غیرقانونی، اخذ پورسانت، مداخله دست اندرکاران در معاملات و

¹Lam²Mason³Fabian⁴Abeza⁵Pamela

قراردادها و اردوها و مسافرت‌ها و انجام هزینه‌ها و نظایر آن، نشانگر این است که فساد اداری و مالی امری پیچیده و متنوع بوده و مبارزه با آن نیز باید امری مستمر، طولانی و پیچیده باشد (لورد^۱ و همکاران، ۲۰۱۵). در حقیقت، فساد (در ابعاد اداری و ابعاد دیگر) مانند عفونتی است که اگر به اندام و پیکر جامعه راه یابد، اعضای آن را یکی پس از دیگری عفونی کرده و از کار می‌اندازد و چه بسا گسترش این عفونت، کل پیکر جامعه را فاسد کند (لورد و همکاران، ۲۰۱۵). در این راستا پژوهش‌های بسیاری در بسیاری از مشاغل و سازمان‌ها و نگاه‌های اقتصادی و خدماتی در این باره عوامل بروز فساد و همچنین راهکارهای اجرایی برای کاهش فساد انجام شده است؛ اما تا دهه ۱۹۸۰ مطالعات مربوط به فساد اداری محدود به حوزه‌های اقتصاد، جامعه‌شناسی، روانشناسی اجتماعی، جرم‌شناسی، دانش سیاسی و اخلاق می‌شد که هریک از زاویه‌ای خاص به مسأله فساد اداری می‌نگریست (شلتون^۲، ۲۰۱۰) و (جامپ^۳، ۲۰۱۹)، نکته بارز در این پژوهش‌ها، دستیابی به برخی ابعاد مشترک در تعریف فساد و شناسایی عوامل مؤثر در بروز آن بود که برخی از آنها عبارت بودند از: عامل اول نقض (تخطی از) هنجارها؛ در این بعد، فساد یک رفتار غیر اخلاقی است که شامل نقض، تخطی یا انحراف از هنجارهای قانونی یا ارزش‌های اخلاقی است (ناصری و همکاران، ۱۳۹۹). عامل دوم از ابعاد مشترک در بروز فساد سوءاستفاده از قدرت سیاسی است. در این بعد، افرادی که کارهای فاسد انجام می‌دهند، قدرت، اختیار، موقعیت یا دانشی که به آنها سپرده شده را برای منافع و مزیت شخصی خود یا افراد خاصی به کار می‌گیرند (لوکمایر^۴، ۲۰۱۷). سوم پنهان کاری؛ در این بعد، انجام دهندگان کارهای فاسد یا بدون اطلاع شخص خاصی نسبت به انجام عمل فاسدانه از قبیل دزدی از موجودی انبار، سندسای و غیره اقدام می‌کنند یا یک گروه مخفی، صمیمی و نزدیک را شکل می‌دهند که به صورت مخفی بر اهداف غیرقانونی و سود روابط مبادله‌ای خود توافق دارند (پاشایی و سوتیریادو، ۱۳۹۵). در بسیاری از تحقیقات عوامل مدیریتی و اجتماعی متعددی شناسایی و گزارش شده که در اکثر مطالعات از آنها به عوامل مؤثر در بروز فساد اداری و فساد مالی نام برده شده است (واگنر^۵ و همکاران، ۲۰۲۱). در تحقیق خود گزارش دادند که عوامل ساختاری (تشکیلات اداری، قوانین و سیستم‌ها و روش‌ها)، فرهنگ سازمانی، ارتباطات (ویژگی روابط، گروه‌های غیررسمی) در بروز فساد تأثیرگذارند (شین^۶، ۲۰۱۹). در تحقیق خود گزارش دادند عوامل روانی، نظام پرداخت پاداش‌ها، سیستم نظارت و کنترل (بستر کنترل و نظارت، تشکیلات نظارت و کنترل)، نوع مدیریت از عوامل بروز فساد در سازمان‌ها و نهادهای تولیدی و اقتصادی‌اند.

با توجه به اینکه بسیاری از مدیران سازمان‌ها، ابزارهای علمی لازم برای شناسایی و آسیب‌شناسی عوامل مدیریتی و سازمانی مؤثر در بروز فساد اداری - مالی و شیوه‌های برخورد با این پدیده را در دست نداشته و اغلب با این سؤال مواجهند که علاوه بر عوامل فردی و عوامل فراسازمانی، کدام یک از عوامل مربوط به وظایف مدیریت و عوامل سازمانی در بروز فساد اداری - مالی در باشگاه‌های فوتبال مؤثرند؟ پژوهش حاضر در نظر دارد تا با استفاده از رویکرد مدیریت تحول و رفتار سازمانی و بررسی نظام‌مند عوامل تأثیرگذار در بروز فساد در باشگاه‌های فوتبال، ضمن شناسایی و آسیب‌شناسی عوامل مؤثر در بروز فساد، به یک الگوی کاربردی در این زمینه دست یابد و اینکه چه راه حل‌ها و توصیه‌هایی را برای آگاهی و استفاده مدیران برای کاهش بروز فساد در فوتبال می‌توان ارائه داد؟ عوامل متعددی در بروز فساد در باشگاه‌های فوتبال تأثیر دارند که از آن جمله می‌توان اول به ویژگی‌های فردی مانند سن، جنسیت، فردگرایی، سطح مهارت، سطح باورهای اخلاقی، پیشینه اجتماعی و مقام و همچنین مشخصه‌های ساختار باشگاه مانند استراتژی، شیوه‌های مدیریت باشگاه، فرهنگ سازمانی حاکم بر باشگاه‌های فوتبال، سیستم‌های جبران خدمت، شیوه‌های قرارداد با بازیکنان و مربیان و کارمندان و سوم به محیط در سطح کلان، مانند عوامل سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگ جامعه اشاره نمود حسین^۷ (۲۰۲۳) و واگنر و همکاران (۲۰۲۱) اشاره نمود. در بحث‌های نظری مرتبط با فساد، تمام این عوامل ممکن است در سه عامل اصلی خلاصه شوند: منابع انسانی، سازمان و محیط. به طور خلاصه اکثر نظریات و تئوری‌های سطح سازمانی در مورد فساد پیرامون این سه عامل دور می‌زنند (شهابی و هاشم پور صادقیان، ۱۳۹۹).

¹ Lord

² Shelton

³ Jump

⁴ Lukemeyer

⁵ Wagner

⁶ Shin

فوتبال در ایران نیز همانند سایر کشورها از پدیده فساد و آسیب‌های آن مصون نبوده و به دلایل مختلف باعث بی اعتمادی به ورزش شده و بروز دغدغه‌ها و نگرانی‌های متعدد برای مدیران ورزشی شده است. این دغدغه‌ها و نگرانی‌ها علاوه بر آثار سوء فساد در سطح کلان، متوجه آثار و پیامدهای فساد در سطح باشگاه‌های ورزشی نیز بوده است. در راستای دستیابی به یک نگرش مناسب در زمینه عوامل مؤثر در بروز فساد در باشگاه‌های فوتبال، دیدگاه‌ها، مدل‌ها و تئوری‌های متعددی مطرح شده و هر کدام تلاش نموده‌اند تا علل بروز فساد اداری و فساد مالی و چگونگی رفتار شخص فاسد و فرایندهای فساد را توضیح دهند. در این تحقیق عوامل مؤثر بر فساد در باشگاه‌های فوتبال دسته اول ایران با رویکرد گراندد تئوری از دیدگاه متخصصان بررسی شده است.

روش‌شناسی پژوهش

این مطالعه از نوع پژوهش‌های کیفی است. روش انجام تحقیق کیفی از نوع گراندد تئوری که شیوه آن اکتشافی است، انجام شد. در این تحقیق با بررسی ادبیات و مصاحبه اکتشافی نسبت به شناسایی عوامل مؤثر در بروز فساد در باشگاه‌های فوتبال دسته اول ایران در سال ۱۴۰۳ اقدام شد. از روش برخاسته از داده‌ها و به شیوه تحلیل محتوا (کدگذاری واحد تحلیل، مقوله‌ها و واحد ثبت) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نمونه پژوهش برای انجام مصاحبه میدانی، ۱۸ صاحب نظر شامل جامعه‌شناس (۴)، حقوقدان (۴)، مربی (۳) داور (۲) بازیکن (۲) و کارشناسان منابع انسانی (۳) با معیار تجربه و تخصص بودند که به صورت هدفمند انتخاب شدند (۲۱ مصاحبه با ۱۸ نفر و تا حد اشباع نظری ادامه یافت). دو نفر از مصاحبه‌شوندگان، دو بار مصاحبه شدند. قبل از انجام مصاحبه، به همراه سؤالات مصاحبه، نامه‌ای با امضای پژوهشگر مبنی بر تعهد اخلاقی در نگهداری مفاد مصاحبه و مشخصات مشارکت‌کنندگان و انتشار نکردن آن ارسال شد. همچنین، با اطلاع مشارکت‌کنندگان تمام مصاحبه‌ها ضبط و برای استخراج نکات کلیدی بررسی شد. پس از اعلام موافقت، مصاحبه‌ها با محوریت تلقی، برداشت و شاخص‌های مورد نظر برای شناسایی مؤلفه‌های فساد در باشگاه‌های فوتبال دسته اول ایران برگزار شد. سؤال اصلی تحقیق این بود که به نظر شما چه عواملی در بروز فساد در باشگاه‌های فوتبال دسته اول ایران می‌توان نام برد؟ در مصاحبه‌های انجام شده پاسخگویان به سؤال مورد نظر در مورد ارائه مؤلفه یا شاخص ۱۵ جدید و یا تأیید مؤلفه‌ها و شاخص‌های گردآوری شده ابراز نظر کردند. سپس از گروه متخصصان خواسته شد تا میزان تأثیرگذاری مؤلفه‌های شناسایی شده در بروز فساد در باشگاه‌های فوتبال را رتبه‌بندی کنند.

در ادامه در جدول شماره ۱، فرایند ظهور مفاهیم و مقولات تا مرز کفایت نظری نشان داده شده است.

فرایند ظهور ۵۸ مفهوم جدید و ۲۷ مقوله جدید به تفکیک مصاحبه‌ها در جدول شماره ۱ ارائه شده است. همانطور که مشخص است، از انتهای مصاحبه دوازدهم تا انتهای مصاحبه پانزدهم، هیچ تغییری در جریان مفاهیم و مقولات شکل گرفته در جریان تحقیق (اعم از ایجاد یا اصلاح) حاصل نشده که به معنای تحقق معیار کفایت (اشباع) نظری است.

جدول ۱. فرایند ظهور مفاهیم و مقولات تا مرز کفایت نظری

مصاحبه شونده‌گان	تعداد کدهای باز	تعداد مفاهیم	ظهور مفاهیم جدید	ظهور مقولات جدید	اصلاح مفاهیم قبلی	تکمیل مقولات قبلی
۱	۲۵	۱۵	۱۵	۷	-	-
۲	۴۰	۲۰	۱۱	۵	۲	۳
۳	۳۵	۱۰	۸	۴	۳	۳
۴	۲۶	۱۶	۷	۳	۴	۴
۵	۳۸	۱۷	۶	۳	۰	۲
۶	۲۴	۱۶	۴	۲	۱	۱
۷	۳۳	۱۸	۳	۲	۲	۳
۸	۱۹	۵	۱	۱	۳	۲
۹	۱۸	۱۰	۱	۰	۴	۱
۱۰	۲۰	۱۱	۱	۰	۰	۱

۰	۰	۰	۱	۵	۱۵	۱۱
۰	۱	۰	۰	۱۶	۳۴	۱۲
۰	۱	۰	۰	۱۱	۲۲	۱۳
۰	۰	۰	۰	۱۲	۲۹	۱۴
۰	۰	۰	۰	۱۶	۲۷	۱۵
۰	۰	۰	۰	۱۳	۲۱	۱۶

مراحل کدگذاری در گراند تئوری شامل:

گام اول: کدگذاری باز^۱

گام دوم: کدگذاری محوری^۲

گام سوم: کدگذاری انتخابی^۳

گام اول: کدگذاری باز

این مرحله از روش نظریه داده‌بنیاد بلافاصله بعد از اولین مصاحبه انجام می‌شود. محقق پس از هر مصاحبه، شروع به پیدا کردن مفاهیم و انتخاب برچسب‌های مناسب برای آن‌ها و ترکیب مفاهیم مرتبط می‌کند. مراحل کدگذاری باز عبارت است از: تحلیل و کدگذاری: در این مرحله، پژوهشگر باید به کدگذاری همه رویدادها توجه کند. ممکن است از درون یک مصاحبه یا متن کدهای زیادی استخراج شود؛ ولی وقتی داده‌ها به طور مرتب مورد بازنگری قرار می‌گیرد کدهای جدید احصا و کدهای نهایی مشخص می‌شوند.

جدول کدگذاری باز: که شامل دو قسمت است، جدول کدهای اولیه استخراجی از مصاحبه‌ها و جدول طبقه‌های استخراج شده از مفاهیم به همراه کدهای مفهومی آن‌ها.

گام دوم: کدگذاری محوری

مرحله دوم کدگذاری که به آن کدگذاری محوری گفته می‌شود، پژوهشگر یکی از طبقه‌ها را به عنوان طبقه محوری انتخاب کرده و آن را با عنوان پدیده محوری در مرکز فرایند مورد کاوش قرار داده و ارتباط سایر طبقه‌ها را با آن مشخص می‌کند. ارتباط سایر طبقه‌ها با طبقه محوری در پنج عنوان می‌تواند تحقق داشته باشد (کوربین و استراوس^۴، ۲۰۰۸).

شرایط علی: این شرایط باعث شکل‌گیری پدیده یا طبقه محوری می‌شوند. این شرایط مجموعه‌ای از طبقه‌ها و ویژگی‌هایشان است که مقوله اصلی را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

راهبردها (کنش‌ها و تعاملات): بیانگر رفتارها، واقعیتهای و تعاملات هدف‌داری‌اند که تحت تأثیر شرایط مداخله‌گر و بستر حاکم حاصل می‌شوند.

بستر حاکم: به شرایط خاصی که بر راهبردها تأثیر می‌گذارند بستر گفته می‌شود و تمیز آن‌ها از شرایط علی مشکل است. این شرایط را مجموعه‌ای از مفاهیم، طبقه‌ها یا متغیرهای زمینه‌ای تشکیل می‌دهند، در مقابل شرایط علی، مجموعه‌ای از متغیرهای فعال است. گاهی اوقات متغیرهای بسیار مرتبط را ذیل شرایط علی و متغیرهایی با ارتباط کمتر را ذیل بستر حاکم طبقه‌بندی می‌کنند.

شرایط مداخله‌گر: شرایطی هستند که راهبردها از آن‌ها متأثر می‌شوند. این شرایط را مجموعه‌ای از متغیرهای میانجی و واسط تشکیل می‌دهند. شرایط مداخله‌گر، شرایط ساختاری‌اند که مداخله سایر عوامل را تسهیل یا محدود می‌کنند و صبغه علی و عمومی دارند.

پیامدها: برخی از طبقه‌ها بیانگر نتایج و پیامدهای‌اند که در اثر اتخاذ راهبردها به وجود می‌آیند. این روش کدگذاری که اصطلاحاً به آن مدل پارادایم کدگذاری محوری گفته می‌شود توسط استراوس و کوربین ارائه شده است و به این دلیل محوری گفته می‌شود که کدگذاری حول «محور» یک طبقه انجام می‌شود (شکل شماره ۱).

¹ Open Coding

² Axial Coding

³ Selective Coding

⁴ Corbin & Strauss

شکل ۱. مدل پارادایمی کدگذاری محوری

گام سوم: کدگذاری انتخابی (گزینشی)

روند انتخاب مقوله اصلی به طور منظم و سیستماتیک آن با سایر مقوله‌ها، اعتبار بخشیدن به روابط و پرکردن جاهای خالی با مقولاتی که نیاز به اصلاح و گسترش دارند. این روند شامل چند گام است: اولین قدم متضمن توضیح خط اصلی داستان است. گام دوم، ربط دادن مقولات تکمیلی بر حول مقوله اصلی با استفاده از یک پارادایم (که در کدگذاری محوری توصیف شده است) است. گام سوم، مرتبط ساختن مقولات به یکدیگر در سطح بعدی است. گام چهارم، به تأیید رساندن آن روابط در قبال داده‌است. آخرین قدم، تکمیل مقولاتی است که اصلاح و یا نیاز به بسط و گسترش دارند (کرسول، ۱۳۹۶، ۱۵۰).

روایی و پایایی داده‌ها (قابلیت اعتماد تحقیق)

روایی پاسخ به این سؤال است که آیا چیزی که پژوهشگر در حال مشاهده و بررسی آن است، همان چیزی است که او در حال سنجیدن و اندازه‌گیری آن است؟ در این پژوهش برای بررسی روایی، یافته‌های پژوهش را برای پاسخگویان ارائه و متن نظریه توسط آن‌ها مطالعه و دیدگاه‌های آن‌ها اعمال شده است. در پایان، این پژوهش توسط استادان راهنما و مشاور مورد مطالعه و بازبینی قرار گرفته و مواردی بر این اصلاح یا تغییر نظریه نهایی بیان شده است. پایایی به گستره تکرارپذیری یافته‌های پژوهش اشاره دارد. یکی از راه‌های نشان دادن پایایی، مطالعه حسابرسی فرآیند آن است. یافته‌های آن زمانی قابل حسابرسی‌اند که محقق دیگر بتواند مسیر تصمیم به کار رفته توسط محقق در طول مصاحبه را نشان دهد؛ بنابراین محقق پایایی داده‌ها را از طریق نشان دادن مسیر تصمیمات خود و همچنین قرار دادن تمامی داده‌ها خام، تحلیل شده، کدها، مقوله‌ها، فرآیند مطالعه، اهداف اولیه و سؤال‌ها در اختیار استادان راهنما و مشاور قرار داد و با حسابرسی دقیق صاحب‌نظران، درستی تمام گام‌های تحقیق مورد تأیید قرار گرفت. علاوه بر این در تحقیق کنونی از روش توافق درون موضوعی برای محاسبه پایایی مصاحبه‌های انجام گرفته استفاده شده است. برای محاسبه پایایی مصاحبه با روش توافق درون موضوعی دو کدگذار (ارزیاب)، از یک دانشجوی دکتری ورزشی درخواست شد تا به عنوان همکار پژوهش (کدگذار) در پژوهش مشارکت کند؛ آموزش‌ها و تکنیک‌های لازم برای کدگذاری مصاحبه‌ها به ایشان انتقال داده شد. در هر کدام از مصاحبه‌ها، کدهایی که در نظر دو نفر هم مشابهند با عنوان «توافق» و کدهای غیر مشابه با عنوان «عدم توافق» مشخص می‌شوند. سپس محقق به همراه این همکار پژوهش، تعداد سه مصاحبه را کدگذاری کرده و درصد توافق درون موضوعی که به عنوان شاخص پایایی تحلیل به کار می‌رود با استفاده از فرمول زیر محاسبه شد:

$$\text{درصد توافق} = \frac{\text{تعداد توافقات} \times 100}{\text{تعداد کل کدها}} \%$$

شکل ۲. فرمول درصد توافق درون موضوعی

نتایج حاصل این کدگذاری در جدول ۲ گزارش شده است.

همانطور که جدول شماره ۲ نشان می‌دهد، تعداد کل کدهای ثبت شده توسط هر دو نفر (محقق و فرد همکاری کننده) برابر ۱۹۲، تعداد کل توافقات بین این کدها ۷۵، و تعداد کل عدم توافقات بین این کدها ۳۸ است. پایایی بین دو کدگذار با استفاده از فرمول ذکر شده ۷۸/۱٪ است که از ۶۰٪ بیشتر بوده؛ بنابراین قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها مورد تأیید است.

جدول ۲. نتایج بررسی پایایی دو کدگذار

ردیف	عنوان مصاحبه	تعداد کل داده‌ها	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	پایایی بازآزمون (درصد)
۱	اول	۵۱	۲۰	۱۵	۷۸/۴٪
۲	سوم	۷۳	۳۰	۱۳	۸۲/۲٪
۳	دوازدهم	۶۸	۲۵	۱۰	۷۳/۵٪
کل		۱۹۲	۷۵	۳۸	۷۸/۱٪

یافته‌های پژوهش

جدول ۳. ویژگی‌های جمعیت شناختی نمونه‌های پژوهش

وضعیت مصاحبه شوندگان		تحصیلات		جنسیت	
حقوقدان	جامعه شناس	مربیان	کارشناس منابع انسانی	کارشناسی ارشد و دکتری	مرد
۵	۷	۲	۸	۶	۱۸
۳۵/۷	۰/۵	۱۴/۳	۵۷/۱	۴۲/۹	۱۰۰

نتایج بخش توصیفی مربوط به ویژگی‌های جمعیت‌شناختی پژوهش نشان داد که ۳۵/۷ درصد از نمونه‌های پژوهش، ۲۱ تا ۴۰ سال داشتند ، ۵۰/۰ درصد، ۴۱ تا ۶۰ سال و ۱۴/۳ درصد بالای ۶۱ سال سن داشتند. همچنین مشخص گردید که ۵۷/۱ درصد، دارای تحصیلات کارشناسی و ۴۲/۹ درصد کارشناسی ارشد و دکتری بودند.

گام اول: کدگذاری باز

الف) کدگذاری اولیه یک نمونه از مصاحبه‌ها

در ادامه به دلیل محدودیت انتشار و تعداد صفحه، فقط متن مصاحبه (هر چند گفتنی است که متن مصاحبه‌هایی که در اینجا آورده شده است، فقط قسمتی از مصاحبه بوده است)، نحوه کدگذاری باز آن‌ها، طبقات محوری و مدل، به ترتیب و تفصیل به معرض نمایش گذاشته شده است.

جدول ۴. نمونه‌ای از کدگذاری اولیه مصاحبه‌ها (مصاحبه سوم)

ردیف	شواهد گفتاری	کدهای اولیه
۱	فساد نقض قوانین موجود برای تأمین منافع و سود شخصی است. از فساد غالباً به عنوان یک بیماری شدید	منافع شخصی
۲	نام برده می‌شود.	بیماری اجتماعی
۳		
۴	فساد در ورزش اعتماد مردم به ورزش را خدشه‌دار کرده و هنجارهای فرهنگی و ملی و ورزشی را متزلزل نموده و با تخریب رقابت در ورزش و توسعه رانت می‌شود؛ بنابراین اعتماد عمومی یکی از سرمایه‌های اجتماعی است که وحدت را در سیستم‌های اجتماعی ایجاد و حفظ نموده و ارزشهای اصیل را پرورش می‌دهد.	عدم اعتماد اجتماعی
۵	فساد پاداشی نامشروع است که برای ورود فرد متخلف به تخلف از وظیفه، تخصیص داده می‌شود.	بروز ناهنجاری‌های رفتاری
		ایجاد رانت در باشگاه

۶	تخلف از وظیفه
۷	ورزشکاران
۸	مجموعه نیروی انسانی در فوتبال به صورت کم و بیش درگیر فساد شده‌اند عبارتند از ورزشکاران، مربیان،
۹	داوران و کارمندان باشگاه‌ها و تماشاچیان و هواداران
۱۰	پرسنل
۱۱	تماشاچیان و هواداران
۱۲	فساد اداری از جمله پدیده‌های سازمانی است که روند توسعه کشورها را به طور چشمگیر با مشکل روبه‌رو می‌سازد و موجب شکل‌گیری مشکلات و بحران‌های اساسی در سراسر جامعه می‌شود.
۱۳	قوانین از رده خارج
۱۴	سلیقه‌ای عمل کردن
۱۵	نداشتن استاندارد کاری
۱۶	در برخی از باشگاه‌ها معمولاً تعدادی قوانین و مقررات غیر واقعی یا غیرضروری وجود دارد و ابهامات موجود در رویه‌های اداری و استانداردهای جاری کار، امکان هرگونه تصمیم و اقدامات خودسرانه‌ای را به کارگزاران آنها می‌دهند. به علاوه اینکه، فرآیندهای پیچیده و چند لایه امور فساد اداری نیز عامل تشویق مراجعان برای تسریع کارند. از طرفی دگرگونی‌ها و جابه‌جایی‌های پی در پی باعث می‌شود که مدیران و کادر فنی احساس امنیت نکنند و بکوشند از فرصت موجود بیشترین بهره را ببرند و همین موضوع زمینه‌ساز فساد است و در کنار آن تنبیه نشدن خطاکاران و عدم تشویق افراد پرتلاش و صادق، انگیزه را برای فعالیت درست و سالم از میان می‌برد.
۱۷	عدم ثبات مدیریتی
۱۸	پیچیدگی فساد
۱۹	کارهای که ظاهراً مخالف قانون است اما اکثر باشگاه‌های فوتبال آن را آنقدر مضر نمی‌دانند که خواستار تنبیه عامل آن باشند و انجام می‌دهند
۲۰	روابط خویشاوندی
۲۱	در برخی باشگاه‌های فوتبال که علایق و روابط خویشاوندی بسیار شدید است اعضای خانواده و دوستان از مدیر باشگاه انتظار دارند که معیارها و ضوابط را نادیده گرفته و به تقاضای آنان موافقت کند.
۲۲	نادیده گرفتن هنجارها
۲۳	عوامل فرهنگی
۲۴	عوامل سیاسی
۲۵	فساد معلول عوامل متعدد و گسترده‌ای است، به گونه‌ای که عوامل فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و اداری از جمله عوامل مهم بروز فساد در فوتبال هستند. شناسایی منشأ بروز فساد و آموزش مستمر و تأکید بر رویه‌های پیشگیرانه به جای تنبیه و مجازات متخلفان، دنبال کردن منظم و نظام‌مند برنامه‌های مبارزه با فساد، تأکید بر توسعه فرهنگ و ارزش‌های انسانی و تقویت آن به عنوان بخشی از فرهنگ عمومی جامعه و سرانجام پرداختن به موضوعات اصلی باشگاه، ساختار مدیریتی و تحلیل آن بر اساس رویکرد جامعه‌شناختی
۲۶	برای کاهش فساد به عنوان راه حل‌های اساسی پیشنهاد شده‌اند.
۲۷	کمرنگ شدن ارزش‌ها
۲۸	آموزش رفتار درست
۲۹	برخی پاسخگویان در واکنش به فساد و باز شدن پرونده قضایی در ارتباط با رشوه و تبانی در فوتبال معتقدند:
۳۰	اتفاق تازه‌ای نیست که بخواهیم در مورد آن صحبت کنیم. فساد در فوتبال از قدیم بوده و راه حل آن هم برخورد قاطعانه و قضایی با متخلفان است. این پدیده شومی است که از چند دهه قبل در فوتبال ایران وارد

۳۱	و در بیست سال گذشته به شدت تشدید شده است. البته در زمان ما پیشنهادهای وحشتناکی می‌شد از جمله واگذاری اتومبیل و یا پیشنهادهای دیگری که در آن دوران مرسوم بود. متأسفانه این پیشنهادهای بسیار از داوران فوتبال شده است اما این به داور بستگی دارد که از چه ظرفیتی برای برخورد و مقابله با فساد برخوردار است تا در کار او مفسده‌ای به وجود نیاید. برخی معتقدند متأسفانه در گذشته با فساد در ورزش و فوتبال برخورد جدی نشد و امروز شاهد ریشه دواندن آنیم. اگر در آغاز شکل‌گیری فساد برخورد جدی و قضایی با متخلفان می‌شد امروز این مسائل را شاهد نبودیم.	تدوین قوانین جامع و به روز نظارت دقیق بر عملکرد داوران آموزش فردی مربیان و داوران ریشه‌یابی منشأ فساد مجازات به موقع
۳۲	وقتی با متخلفان در فوتبال مواجهات می‌شود و افراد از زیر بار برخوردهای قاطعانه به راحتی فرار می‌کنند، همین می‌شود که امروز می‌بینیم. برخی می‌گویند که اگر اسم افراد خاطی را ببریم به نوعی سلب اعتماد از جامعه فوتبال می‌شود اما من می‌گویم باید این کار را کرد زیرا الان تر و خشک با هم می‌سوزند. باید اسم متخلفان و افرادی که در آن دست داشتند و حتی افراد قدیمی و امروزی را رسانه‌ای کرد تا حداقل مربیان و داوران سالم با سری بالا و خیالی راحت در جامعه کار و زندگی کنند. نبود سیستم نظارتی هشدار دهنده یا هوشمند و یا ضعف در سیستم‌های موجود نظارتی، خود زمینه‌ای برای ارتکاب جرایم و مفاسد در سازمان است.	عدم مواجهات با متخلفان نبود سیستم نظارتی دقیق و هوشمند افشای متخلفان از رسانه‌ها کارایی نظام‌های نظارتی
۳۳	اگر قوانین کشور تنبیهات بسیار سنگینی را پیش بینی کرده باشد اما در عمل حداقل تنبیه ممکن در مورد فساد اداری کشف شده، اعمال شود قطعاً افراد متخلف آنچه که در عمل اتفاق می‌افتد را ملاک قرار می‌دهند؛ بنابراین میزان اجرای مجازات‌های پیش بینی شده و نگرش عموم، در این مورد بر اجتناب یا تمایل به ارتکاب فساد مؤثر خواهد بود	تناسب میزان تخلف و مجازات تدوین قوانین به روز نظام باشگاه داری
۳۴	ضعف باورهای اخلاقی	
۳۵	انسان‌های پایمند به اصول اخلاقی و ارزشهای انسانی به علت احساس شرم، گناه و عذاب وجدان دست به کار فساد آلود نمی‌زنند. زمانی که ارزشها و باورها در جامعه کم‌رنگ شود، افراد از آلوده شدن به فساد احساس گناه نمی‌کنند و آسانتر مرتکب فساد می‌شوند.	ضعف ارزشهای انسانی ضعف کنترل درونی آلوده شدن به گناه عدم احساس شرم از گناه
۳۶	افشاگری در مورد خطاکاری که موجب تنبیه و اخراج مربی داور و بازیکنان می‌شود گناه است؛ زیرا روزی او و خانواده اش بریده می‌شود.	باورهای غلط مردم
۳۷	توجیه عمل خلاف	
۳۸	تصور اینکه ثروت کشور به درستی توزیع نمی‌شود و بیشتر به جیب گروه ویژه‌ای می‌رود؛ برخی افراد خود را طلبکار می‌دانند و اختلاس و رانت را حق خود می‌شمارند و در اسناد دست برده و سندسازی غیر واقعی می‌کنند.	سندسازی غیر واقعی عدم تعلق و تعهد به باشگاه
۳۹	کمترین تبعیض در باشگاه، افراد مستعد فساد را و می‌دارد که به این بهانه برای مقابله با این تبعیض و جبران حقوق پایمال شده تلاش نمایند. این تلاش در قالب ایراد خسارت به اموال و دارایی‌های باشگاه از طریق زد و بند با بازیکنان و دستکاری قراردادهای برداشت اموال باشگاه به نفع خود و یا مخالفت با روند موجود در باشگاه بروز می‌نماید.	وجود تبعیض گرفتن خسارات از افراد متخلف
۴۰	وجود تعارض بین منافع باشگاه و مجموعه منابع انسانی اعم از هیأت مدیره مربیان و بازیکنان و کارمندان موجب خواهد شد که افراد متخلف برای دریافت بهره و منافع بیشتر از هیچ اقدامی دریغ ننمایند. عملکرد و رفتارهای نامطلوب افراد آنان را در مقابل منافع و اهداف باشگاه قرار می‌دهد و موجب دوری آن‌ها از باشگاه می‌گردد.	ارائه عملکرد غیر واقعی وجود تعارض منافع باشگاه و نیروها شناسایی رفتار نامطلوب تمرکز بر اهداف باشگاه
۴۱		
۴۲		
۴۳		
۴۴		
۴۵		
۴۶		
۴۷		
۴۸		
۴۹		
۵۰		
۵۱		

به صورت کلی تعداد ۱۸۹ کد اولیه (مفاهیم) در فرایند کدگذاری استخراج شد که بعد از انجام روایی، تعداد ۵۱ کد اولیه (مفاهیم) تدوین شد.

ب) کدگذاری ثانویه و شکل‌دهی مقولات (ادامه‌گراندت تئوری): در مرحله بعد، چند کد مفهومی تبدیل به یک مقوله می‌شود. در جداول زیر قسمت کوچکی از نتایج کدگذاری باز بر اساس کدهای مفهومی و مقولات ارائه شده است.

نهایتاً ۳۱ کد مفهومی و ۶ مقوله اصلی استخراج شد.

جدول ۵. کدگذاری ثانویه و شکل‌دهی مقولات

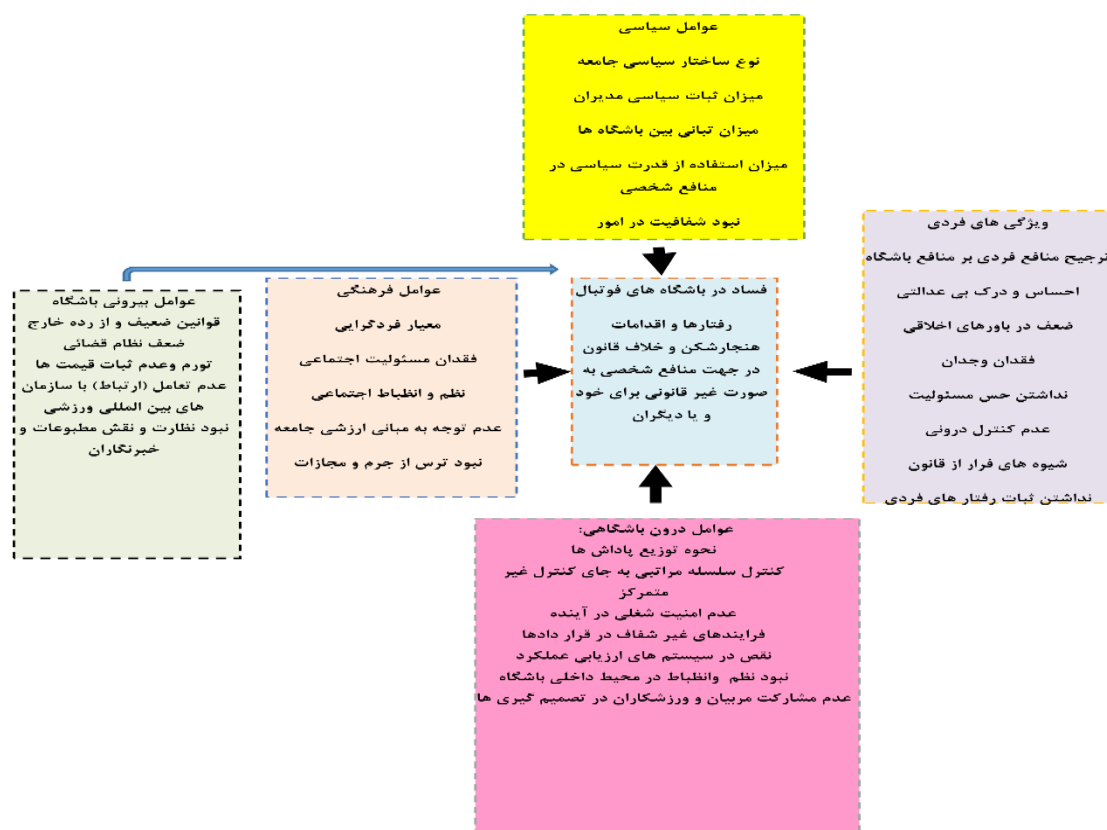
عوامل و مؤلفه‌ها		کدهای مفهومی
ویژگی‌های فردی و شخصیتی		ترجیح منافع فردی بر منافع باشگاه
		احساس بی عدالتی در دریافت‌ها
		ضعف باورهای اخلاقی
		فقدان وجدان
		نداشتن حس مسئولیت
		عدم کنترل درونی
		شیوه‌های فرار از قانون
		نداشتن ثبات رفتاری
		نوع ساختار سیاسی جامعه
		میزان ثبات سیاسی مدیران
عوامل سیاسی		میزان تبانی باشگاه‌ها
		میزان استفاده از قدرت سیاسی در منافع شخصی
		نحوه توزیع پاداش‌ها
		کنترل سلسله‌مراتبی به جای کنترل غیر متمرکز
		عدم امنیت شغلی در آینده
		فرایندهای غیر شفاف در قراردادها
		نقص در سیستم‌های ارزیابی عملکرد
		نبود نظم و انضباط در محیط داخلی باشگاه
		عدم مشارکت مربیان و ورزشکاران در تصمیم‌گیری‌ها
		نفوذ دلال‌ها در ساختار باشگاه‌ها
عوامل بیرونی	باشگاه	قوانین ضعیف و از رده خارج
		عدم کارایی نظام قضایی

عدم تعامل (ارتباط) با سازمان‌های بین‌المللی ورزشی	عوامل فرهنگی
نبود نظارت و نقش کمرنگ رسانه‌ها	
تشکیل شبکه روابط غیر رسمی	
تشکیل مافیای پنهانی در فوتبال	
معیار فردگرایی	
فقدان مسئولیت اجتماعی	
نظم و انضباط اجتماعی	
عدم توجه به مبانی ارزشی جامعه	
نبود ترس از جرم و مجازات	
احساس بی‌نظمی در جامعه	

گام دوم: کدگذاری محوری

بر اساس نظریه استراوس و کوربین (۲۰۰۸)، از مدل پارادیمی (شکل ۱) استفاده شد.

مدل مفهومی مؤلفه‌های عوامل مؤثر در بروز فساد در باشگاه‌های فوتبال در شکل ۳ نشان داده شده است:

شکل ۳. مدل مفهومی عوامل مؤثر در بروز فساد در باشگاه‌های فوتبال دسته اول کشور

جدول ۶. رتبه‌بندی عوامل کلان در بروز فساد در باشگاه‌های فوتبال دسته اول کشور از دیدگاه متخصصان

رتبه	مؤلفه‌های اصلی مؤثر در فساد باشگاه‌های فوتبال	میانگین رتبه
۱	عوامل درون باشگاهی	۷۸/۳
۲	ویژگی‌های فردی و شخصیتی	۷۱/۹
۳	عوامل بیرونی باشگاه	۶۹/۵
۴	عوامل فرهنگی	۶۹/۳
۵	عوامل سیاسی	۶۸/۷

بحث و نتیجه‌گیری

پرداختن به مفهوم فساد در فوتبال و عوامل مؤثر در بروز آن، با توجه به نقشی که در توسعه فوتبال پاک و سالم و به تبع آن کل سیستم ورزش دارد، ضروری است. برای دستیابی به توسعه ورزش پاک باید ریشه‌ها و اصولی که منجر به آن می‌شود را بررسی کرد. عوامل گوناگونی وجود دارند که هریک به نوعی در بروز فساد در فوتبال نقش دارند. نتایج تحقیق نشان داد عوامل مربوط به درون باشگاهی مانند نحوه توزیع پاداش‌ها و کنترل سلسله مراتبی به جای کنترل غیر متمرکز و نامناسب بودن نحوه نظارت در باشگاه‌ها از حیث دقت، استمرار و بهنگام بودن نظارت‌ها و فرایندهای غیر شفاف در قراردادهای و نقص در سیستم‌های ارزیابی عملکرد و نبود نظم و انضباط در محیط داخلی باشگاه و عدم مشارکت مربیان و ورزشکاران در تصمیم‌گیری‌ها در بروز فساد تأثیر دارند که با نتایج مطالعات میسون و همکاران (۲۰۰۶)، منطبق است. به نظر می‌رسد مشکلات ساختاری و قانونی نظام باشگاه‌داری در ایران می‌تواند مانع تحقق کلیه تلاش‌ها در تحقق ورزش سالم و بدون فساد شود. نتایج تحقیق نشان داد عوامل فرهنگی مانند نظم و انضباط در باشگاه و حس مسئولیت‌پذیری عواملی‌اند که هرچه به سوی قوی‌تر شدن سوق پیدا کنند انتظار بروز فساد کاهش یابد که با نتایج تحقیقات صالحی (۱۳۹۷)، همسوست. عوامل بیرونی باشگاه‌های فوتبال مانند اثربخشی نظام قضایی و اقتدار دستگاه‌های نظارتی نیز نقش اساسی در شناسایی منشأ فساد در باشگاه‌های فوتبال و مبارزه جدی و عملی با فساد خواهند داشت که با نتایج تحقیقات الماسی (۱۳۹۷) همخوانی دارد. انجام درست کارها از عهده سازمانی بر می‌آید که مجهز به نظام اداری سالم باشد. در صورت فراهم شدن امکانات لازم و کافی در چارچوب نظام اداری و برخورداری از سلامت اداری است که می‌توان با ارائه یک فوتبال پاک و سالم و مبتنی بر اخلاق و جوانمردی به توسعه فوتبال پاک و عاری از فساد کمک کرد. نتایج تحقیق نشان داد عوامل سیاسی نیز در بروز فساد در باشگاه‌های فوتبال دسته اول کشور تأثیر می‌گذارند؛ برخی از این عوامل به ساختار قدرت و میزان ثبات شغلی مربوط می‌شوند که تحقیقات گونات^۱ (۲۰۲۰) و مرسی و فرجوند (۱۳۹۹) همسوست؛ از این رو توجه به ابعادی چون ساختار نظام اداری و فرهنگ سازمانی باشگاه‌های فوتبال دسته اول کشور در مسیر تحقق اثربخشی و شفافیت امور جاری باشگاه‌ها نیز ضروری است. باشگاه‌های فوتبال همیشه پاک و عاری از فساد نخواهند بود؛ بنابراین برای برتری رقابتی باید به تحولات جهانی رشته فوتبال و به استانداردها و دستورالعمل‌ها توجه ویژه داشته و به طور دقیق عمل کنند. از جمله ویژگی‌های باشگاه‌های عاری از فساد و سالم مواردی چون «واقعی بودن و شفاف بودن قراردادهای مالی با بازیکنان و مربیان و کارکنان»، «قابلیت انعطاف و خلاقیت برای ایجاد تغییرات لازم برحسب اطلاعات به دست آمده» و «تعهد به اهداف باشگاه» و گزارش‌دهی واقعی به جامعه است که با نتایج تحقیقات جامپ (۲۰۱۹) و شهابی و هاشم پور صادقیان (۱۳۹۹) همخوانی دارد. در نتیجه‌گیری کلی و بر اساس مطالعات انجام شده و تجربیات حاصل از اقدامات ضد فساد در توسعه فوتبال پاک و سالم و با در نظر گرفتن شرایط سیاسی و اقتصادی و فرهنگی جامعه راهبردهای زیر در ارتقای سلامت در نظام باشگاه داری فوتبال پیشنهاد می‌شود:

۱- خواست یا قصد: باید قصد و اراده قوی سیاسی برای مبارزه با این مسأله وجود داشته باشد.

۲- قانون: باید قانون محکمی در تعریف واضح مصادیق فساد و جرایم وجود داشته باشد.

^۱ Gounot

- ۳- استراتژی: مبارزه با فساد اداری - مالی نیاز به یک استراتژی روشن، کامل و مداوم حداقل در سه جزء زیر دارد: الف) اجرای مؤثر قانون، ب) جلوگیری از فساد اداری - مالی با حذف روزه‌ها و گلوگاه‌های فسادخیز، ج) جلوگیری از فساد اداری - مالی توسط آموزش و تشویق افراد عمومی برای برخورد و مبارزه با فساد
- ۴- منابع: مبارزه با فساد اداری - مالی نیاز به منابع انسانی و مالی است؛ به عبارت دیگر، نیروی انسانی و منابع مالی کافی برای بررسی مؤثر قوانین و تعقیب قانونی عادلانه برای کسانی که متهم فساد اداری - مالی‌اند، وجود داشته باشد.
- ۵- پشتیبانی عمومی: صاحبان قدرت بدون کمک مردم و نهادهای غیردولتی و رسانه‌های عمومی نمی‌توانند در مبارزه با فساد اداری - مالی موفق باشند.
- ۶- صبر: همه باید بدانند که موفقیت در مبارزه با فساد اداری - مالی، زمان می‌خواهد و ممکن است آسیب برساند. در ضمن وقتی معیارها انتخاب شدند، باید به طور مداوم تحت بازرسی باشند. این کار نیازمند زمانی طولانی و منابع بسیار است و باید همه ساله قسمتی از بودجه به آن تخصیص داده شود؛ بنابراین، مبارزه با فساد اداری - مالی ارزان نیست؛ اما ارزش انجام دارد زیرا می‌تواند کاهش یابد با وجود اینکه صفر نمی‌شود. همچنین از آنجا که فساد یک جرم محلی شده نیست و جرمی بدون مرز است؛ بنابراین تلاش برای کنترل فساد باید از جبهه‌های مختلفی صورت گیرد در این راستا با توجه به نتایج حاصل از این پژوهش، پیشنهادها و راه‌حل‌های مطرح شده، همت و عزم ملی را برای کاهش یا پیشگیری از بروز فساد اداری - مالی می‌طلبد. بازنگری در اهداف، رسالت‌ها و حدود وظایف و مأموریت‌های باشگاه‌ها با هدف کاهش تصدی‌گری دولتی و رفتن به سمت خصوصی‌سازی واقعی، تأکید به ارزیابی عملکرد باشگاه‌ها بر اساس وظایف و مأموریت و اهداف بلندمدت و کوتاه‌مدت آن‌ها؛ بازنگری در قوانین و مقررات برای الزام مدیران و باشگاه‌های ورزشی به پاسخگویی در مقابل عملکردشان؛ ایجاد عدالت نسبی در پرداخت‌ها بین مربیان و بازیکنان و کارکنان و مدیران. البته ایجاد عدالت مطلق در باشگاه‌ها امری دشوار است اما تلاش مدیران باشگاه‌ها برای ایجاد عدالت نسبی، خود موجب رفع تفکرات جرم‌آمیز خواهد شد. مشارکت مجموعه نیروهای انسانی از جمله بازیکنان و مربیان و کارکنان در تحقق مأموریت‌های باشگاه و ایجاد تعلق عمیق بین نیروها و اهداف باشگاه نقش بسزایی در کاهش جرایم و مفاسد داشته باشد. استراتژی: مبارزه با فساد اداری و مالی در باشگاه‌های فوتبال نیاز به یک استراتژی روشن، کامل و مداوم حداقل در سه جزء پیشنهاد می‌شود اول اجرای مؤثر قانون و دوم برای جلوگیری از فساد اداری و مالی با حذف روزه‌ها و گلوگاه‌های فسادخیز و سوم جلوگیری از فساد اداری و مالی توسط آموزش و تشویق افراد عمومی برای برخورد و مبارزه با فساد ضروری است.

تقدیر و تشکر

از داوران محترم برای ارائه نظرات ساختاری و علمی سپاسگزاری می‌شود.

References

- Abeza, G., Boesen, M. Q., O'Reilly, N., & Braunstein-Minkove, J. R. (2020). Qatar 2022 world cup: Designing a context-based decision-making approach. *Case Studies in Sport Management*, 9(1), 7-11.
- Fabian, T. (2020). Volleygate: A history of scandal in the largest international sport federation. *Sport History Review*, 51(1), 84-101.
- Gounot, A. (2020). Politiques, associations et spectacles sportifs dans un «régime sultanique»: le cas de Cuba sous Batista, 1952-1958. *Sport History Review*, 51(2), 222-242.
- Hussain, U. (2023). The Footballization of China: Strategies for World Cup Glory. *Journal of Sport Management*, 38(1), 71-72.
- Jump, D. (2019). Sports Criminology: A Critical Criminology of Sports and Games. *Sociology of Sport Journal*, 36(3), 254-255.
- Lam, E. T. (2019). Corruption in sport: Causes, consequences, and reform. *International Journal of Sport Communication*, 12(1), 135-139.

- Lord, R. G., Dinh, J. E., & Hoffman, E. L. (2015). A quantum approach to time and organizational change. *Academy of Management Review*, 40(2), 263-290.
- Lukemeyer, G. T. (2017). The Edge: The War Against Cheating and Corruption in the Cutthroat World of Elite Sports. *International Journal of Sport Communication*, 10(1), 124-127.
- Mason, D. S., Thibault, L., & Misener, L. (2006). An agency theory perspective on corruption in sport: The case of the International Olympic Committee. *Journal of sport management*, 20(1), 52-73.
- Manti, H., & Asgari, N. (2022). Designing a corruption reporting system and explaining its role in transparency and combating corruption. *National Conference on Promoting Transparency*. (in Persian)
- Mesri, M., & Farajvand, E. (2021). Legitimate corruption; The reason for the corruption-proneness of the political systems. *Journal of Public Administration*, 13(1), 155-181. (in Persian)
- Naseri, N., Shambiani, H., & Salimi, S. (2021). The role of anti-corruption non-governmental organizations in preventing corruption in Iran. *Journal of Criminal Law and Criminology Research*, 9(17), 77-101. (in Persian)
- Pashaie, S., & Sotiriadou, P. (2023). The anticorruption effects of information and communication technology in sport organizations: The role of organizational health mediation and organizational transparency. *International Journal of Sport Communication*, 16(4), 402-413. (in Persian)
- Salehi, M. (2019). Factors of administrative corruption from the perspective of Islam. *Qonun Yar Magazine*, 4(14), 111-131. (in Persian)
- Sepehrdoost, H., & Borjisiān, A. (2016). A study of indirect corruption's effect channels on economic growth; using corruption perception index. *Quarterly Journal of Quantitative Economics*, 13(1), 1-29. (in Persian)
- Shahabi, M., & Hashempoor Sadeghian, M. (2021). Social media and perception of corruption: the study of representation of corruption by iranian users of instagram social network. *Cultural Studies & Communication*, 17(62), 143-164. (in Persian)
- Shin, N. R. (2019). Sport and the neoliberal university: Profit, politics, and pedagogy. *Journal of Sport Management*, 33(1), 66-67.
- Wagner, U., Storm, R. K., & Cortsen, K. (2021). Commercialization, governance problems, and the future of european football—or why the european super league is not a solution to the challenges facing football. *International Journal of Sport Communication*, 14(3), 321-333.
- Wicker, P., Misener, K. E., Kihl, L. A., & Cuskelly, G. (2022). Vulnerability to fraud in community sport organizations: A multicountry study on the role of organizational capacity. *Journal of Sport Management*, 37(2), 88-101.